Tallers d'Història curs 2022-2023:

" Capturar el temps: el fotògraf Ricard Mur"

El curs 2021-2022 ens vam plantejar de desenvolupar els temes dels Tallers d'Història de manera coordinada amb el projecte de museïtzació del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, l'eix del qual és la idea del canvi constant que, a tots nivells, ha experimentat la ciutat al llarg de la seva història. Així, el passat curs ens vam centrar en la societat el Casino dels Nois, que representa el canvi social i cultural en un dels moments on la transformació de la ciutat ha estat més profunda, el segle XIX, amb la segona Revolució Industrial. Amb aquest tema iniciàvem un cicle centrat en el canvi permanent.

El proper curs 2022-2023 us proposem la continuació d'aquest treball a partir de la figura del fotògraf Ricard Mur, un dels més representatius de la ciutat. Un dels primers en ser recuperats a nivell de recerca en fotografia antiga als anys 1980.

L'interès del tema rau:

1 **Aspectes tècnics (origen i transformació de la fotografia):** situar el naixement de la fotografia, en plena 2a revolució industrial, i prendre consciència de la seva evolució fins a l'actualitat. Podem imaginar com es feien les imatges abans de la fotografia? Comparem la fotografia d'abans amb la fotografia actual.

2 **Aspectes culturals (capturar el temps: paisatge i persones):**
   - **2.1** La fotografia significa principalment la democratització del retrat, fent-lo progressivament més assequible per a les classes populars.
   - **2.2** La fotografia alhora serveix com a recurs per guardar memòria d'un paisatge i d'una societat que canviava a un ritme vertiginós a causa de la industrialització. Amb la fotografia es podien recollir els elements que servien per construir la identitat dels pobles. En tots dos aspectes, la fotografia té una gran connexió amb el romanticisme.
   - **2.3** La fotografia també permet viatjar visualment a llocs i cultures exòtiques amb restes arqueològiques antigues, és a dir, als paradisos descoberts amb el colonialisme. També en aquest

punt connecta amb el gust per l'exotisme propi del romanticisme.

Ricard Mur Dargallo (Gallur, Saragossa, 1875; Sant Feliu de Guíxols, 1939). Va arribar a Sant Feliu de Guíxols l'any 1906 o 1907. Segurament la primera notícia que se'n té és del 5 d'octubre de 1907 al diari *Llevor*, a causa d'un incendi al taller fotogràfic, que fou ràpidament apagat "degut als promptes auxilis que van prestar els veïns". Però aquesta notícia parla del fotògraf es deia Francesc Mur, encara que ben segur que es refereix a Ricard Mur. També diu que l'estudi era al carrer de la Creu.

Sens dubte a causa de l'incendi, amb data 1 d'octubre del 1907 presentava a l'Ajuntament una instància en la qual demanava permís per a construir una nova galeria fotogràfica, de fusta, al terrat de l'edifici situat al carrer Major (abans Major del Centre), núm. 36, que feia cantonada amb el carrer de la Creu, propietat de Josep Pla i Bassart. El corresponent permís li fou concedit amb data 7 d'octubre. El 5 d'abril de 1910 presentava una nova instància sol·licitant permís "*para colocar unos escaparates fijos... con destino a exposición de fotografías"*. D'aquesta manera, mentre les feines de retrat i revelat les feia en el terrat, aprofità l'espaiós vestíbul d'aquella casa per a exposar-hi una gran varietat de retrats i de vistes de la ciutat com a reclam publicitari. Finalment, el 17 de febrer de 1912 adreçava una altra instància a l'Ajuntament: "*Expone que conveniéndole construir un cuarto sobre el terrado de la mencionada casa con dos fachadas exteriores, según croquis que acompaña, para agregarlo al taller fotográfico ya instalado sobre el mismo".* El corresponent permís li fou concedit el 5 de març. D'aquesta nova galeria, feta d'obra i en perfectes condicions per a treballar-hi, Mur ja no se'n mouria fins a la seva mort l'any 1939.

Com que era un negoci pròsper va fer diverses ampliacions al local i va tenir dues sucursals: una a Palamós i l'altra a Palafrugell. El 1916 va obrir un establiment al carrer de Còrsega de Palamós, que va funcionar fins l'any 1925, tanmateix l'any 1911 ja tenia un representant que anava dos dies per setmana a aquesta població. De la sucursal de Palafrugell, en sabem que l'any 1919 ja estava tancada. Les sucursals eren ateses pel mateix fotògraf i solien estar obertes un sol dia a la setmana, coincidint amb el mercat, també obrien amb motiu de festes assenyalades.

En les seves fotografies copsava festes i esdeveniments singulars per vendre després les imatges al seu establiment o bé publicar-les en revistes i periòdics de l'època. Va il·lustrar el capítol dedicat a Sant Feliu de Guíxols del *Álbum oficial de Gerona y su provincia*, editat per Ediciones Catalonia de Barcelona, l'any 1926. També hi ha moltes fotografies seves en publicacions locals com els especials de festa major de *L'Avi Muné* i *La Costa Brava.*

La seva activitat fotogràfica és la pròpia d'un retratista amb galeria i, principalment va fer retrats, de presentació luxosa, encara que paradoxalment al seu fons (recentment ingressat a l'Arxiu Municipal) no se'n conserven gaires. La seva habilitat per les reproduccions dels retrats era motiu de propaganda. Així, afirmava en un anunci de l'any 1919: "De retratos antiguos, por borrosos o perdidos que estén, se hacen perfectísimos Trabajos en ampliaciones, cambiando peinados, vestidos o lo que convenga".

A banda dels retrats, va comercialitzar també diferents sèries de postals. A *L'Avi Muné* del mes d'agost de 1924 hi ha l'anunci següent "Las Colecciones Mur son las únicas postales de vistas editadas en fotografía al bromuro, vistas de San Feliu Baños de San Feliu Costa Brava, en todas partes 15 cts. Una. El mismo precio pagaréis por una mala fototipia o un mal grabado. Exigid que la postal diga Colecciones MUR".

Com solien fer els fotògrafs locals, per editar les postals va buscar els aspectes propis de Sant Feliu de Guíxols, atractius tant pels mateixos habitants de la ciutat com per als turistes. Va fer fotografies, doncs, en relació amb els tres temes següents: en primer lloc esdeveniments i fets insòlits, com la captura de la balena de la platja de Sant Pol l'any 1912, les festes de l'aviació de l'any 1913, el naufragi del Trentino l'any 1915 o el desembarcament de l'Orfeó Català en una excursió marítima a bord del J. J. Sister l'any 1928; en segon lloc, paisatges de Sant Feliu de Guíxols, especialment tots els racons i cales de la Costa Brava des de Tossa de Mar fins a Platja d'Aro; i, finalment, tots els processos de la indústria del suro.

Aquests dos eixos temàtics (paisatge i indústria surera) tenen a veure amb els interessos de les classes benestants, especialment la burgesia catalana, que venien a estiuejar a la Costa Brava i que estaven connectats amb l'ideari i els gustos noucentistes. Segurament la col·lecció del suro és la més significativa, des de la pela a la fabricació de taps, discos, flocs o paper.

Pel que fa a les postals, va fer algunes edicions amb inscripcions impreses i d'altres a l'estil de Valentí Fargnoli, ratllant a mà el negatiu (lletres negres)

o bé fent l'escriptura invertida damunt del negatiu, llavors amb el revelatge apareixien les lletres blanques damunt del positiu. Aquest tipus d'edició artesà li permetia ajustar la tirada segons el criteri o demanda del moment, sense haver de dependre d'un impressor. També va fer algunes edicions més excepcionals com alguna sèrie de paisatges en format de postal estereoscòpica (format 6x13 cm) o la de la indústria del suro presentant les fotografies damunt d'una làmina de suro amb la llegenda impresa.

Quan va morir, el 17 de maig de l'any 1939, el fotògraf Joan Sabater es va fer càrrec de la galeria de Sant Feliu de Guíxols i la va traslladar al carrer de Girona, núm. 1. Sabater encara va reeditar i vendre algunes postals de Ricard Mur, posteriorment el fons fou venut per Carles Torrent, aleshores antiquari, al també fotògraf Josep M. Oliveras, el qual en jubilar-se l'ha ofert a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols.

L'Arxiu oferirà les següents activitats:

A.1- Xerrades/Powerpoints

" Capturar el temps: el fotògraf Ricard Mur"
Proposta elaborada per Sheila Berrocal i Helena Ferrer
A partir de 2n curs (CM) de Primària
Durada: 1h aproximadament

A.2- Conte per a Educació Infantil i Cicle Inicial de Primària

La Valentina i el fotògraf Ricard Mur **(la protagonista és una formiga reportera, propietària de** ***La Hormiga de Oro*****)**
Elaborat per M. Àngels Suquet
Durada: 30 min aproximadament

B.1-Taller de plàstica *Has quedat ben retratat*

Proposta de Rosa Maria Bordas
El retrat fou utilitzat des d'antic per al record de les persones, especialment les poderoses. Amb la invenció de la fotografia al segle XIX, el retrat poc a poc va ser assequible per a les classes populars. En la mesura que la tècnica evolucionava i la fabricació dels materials era industrials, els preus s'abaratien i

el retrat s'estenia cada cop més, alhora que cada cop esdevé més proper i espontani. El retrat també s'utilitza per al retrat de col·lectius, especialment com a denúncia o reivindicació de drets.
Es pot treballar el retrat individual o col·lectiu, escollint una opció per treballar tota la classe o bé demanant que cada alumne/a faci una proposta personal.
És interessant plantejar què es vol plasmar amb el retrat i com es vol transmetre.
També és interessant comparar la tecnologia amb què comptava Ricard Mur i la que tenen actualment les persones al seu abast. Avui dia la gent va al retratista?

B.2-Propostes didàctiques Ricard Mur
Elaborades per Sheila Berrocal i Helena Ferrer

La realització del taller requereix la visualització prèvia del *powerpoint* introductori específic del taller.
Els professors que considerin oportú fer el taller,poden escollir una o més de les opcions. Cada opció és un projecte a treballar en diferents sessions. Calrà concretar quin és el suport que es requereix a l'aula: es pot demanar el suport per iniciar l'activitat, o bé es pot començar a preparar el tema a l'aula i demanar el suport per supervisar el treball en curs. O bé es pot realitzar sense cap tipus de suport.

L'Arxiu no proporciona el material per el Taller de Plàstica

3 **Exposició, abril de 2023 (lliurament al principi del mes d'abril)**:
Lloc: Capella de l'antic Hospital
A partir de treballs col·lectius elaborats al llarg del curs.

4 **Mostra de Sant Jordi, abril de 2023:** pendent de concretar**.**

Podeu contactar amb:

M. Àngels Suquet a l'Arxiu Municipal: Telf. 972 32 25 93
E-mail: angels.suquet@guixols.cat

Rosa Quiñones (Actiescola): Tel. 972 80 55 25/ Tel. 620 244 221
actiescola@actiescola.cat